

Kako djecu motivirati na likovno izražavanje pomoću lutaka

Batušić, Lora

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:340260>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-13**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Lora Batušić

KAKO DJECU MOTIVIRATI NA LIKOVNU IZRAŽAVANJE POMOĆU LUTAKA

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2022. godine

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Lora Batušić

KAKO DJECU MOTIVIRATI NA LIKOVNU IZRAŽAVANJE POMOĆU LUTAKA

Diplomski rad

Mentor rada:

Izv. prof. art. Antonija Balić

Zagreb, rujan, 2022. godine

SAŽETAK

Ovaj se rad bavi istraživanjem načina na koje se lutke mogu koristiti kao poticaj u likovnom izražavanju djece, iznesene su činjenice o dječjem razvoju, kreativnosti, znatiželji, lutkama i lutkarstvu. U svrhu diplomskog rada s djecom su provedene aktivnosti lutkarska predstava Trnuružica, crtanje kostima i izrada nakita. Glavni cilj rada je bio povezivanje lutke s likovnim aktivnostima djece. Metode istraživanja bile su kvalitativne: promatranje na licu mjesta, pisanje bilježaka i fotografiranje. Pomoću teorije, aktivnosti i modula sažeto je znanje o lutkama i o tome kako one mogu potaknuti djeci na likovno izražavanje, izražavanje svojih emocija i usvajanje novih znanja, a da im pri svemu tome djeci pružaju radost i zadovoljstvo. Može se zaključiti da su djeca po prirodi vrlo znatiželja, kompetentna i da ih se vrlo lako može motivirati ako im se ponudi nešto što je malo drugačije od onoga što su do sada vidjeli i radili. Lutka im je vrlo prirodan i poticajna te ih može motivirati za razne aktivnosti. Kako navodi Lešin (2022) lutka ima neprocjenjivu vrijednost za dijete te mu pomaže u samoostvarenju. Lutka je djetetov prijatelj kojemu se može povjeriti, prozor u svijet mašte te pomagač u komuniciranju sa svojom okolinom.

KLJUČNE RIJEČI: dijete, lutka, lutkarstvo, kreativnost, likovno izražavanje

SUMMARY

This paper explores the ways in which puppets can be used as an incentive for children's artistic expression; the facts about children's development, creativity, curiosity, puppets and puppetry are presented. For the purpose of this Master's thesis, several activities were carried out with children including a puppet show "Sleeping Beauty" as well as costume drawing and jewellery making. The main purpose of this paper was connecting the doll with children's art activities. Qualitative research methods were used and these included: on-site observation, note-taking and photography. With the help of theory, activities and modules, the knowledge about puppets and how they can encourage children to express themselves artistically is summarised. Additionally, this paper also explains how puppets can motivate children to express their emotions and acquire new knowledge, while bringing them joy and satisfaction. It can be concluded that children are by nature very curious, competent and they can easily be motivated if they are offered something which is a little different from what they have seen and done so far. The puppet is shown to be a very natural and encouraging tool for children which can motivate them to participate in various activities. According to Lešin (2022), the puppet is of priceless value for the child and helps him in self-realization. Finally, the puppet is a child's friend who he/she can confide in, a window into the world of imagination and a helper in communicating with his/her environment.

KEYWORDS: child, puppet, puppetry, creativity, artistic expression

SADRŽAJ

UVOD	1
1. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA/CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA.....	2
2. METODA.....	2
3. REZULTATI.....	2
4. POVIJEST LUTKARSTVA	3
4.1 POVIJEST LUTKARSTVA U HRVATSKOJ	3
4.2 POVIJEST LUTKARSTVA U SVIJETU	3
5. VRSTE LUTAKA.....	4
6. KAZALIŠTE LUTAKA KAO NAČIN POTICANJA DJEČJE KREATIVNOSTI	6
7. UTJECAJ KAZALIŠTA NA DJEČJI RAZVOJ	6
8. VAŽNOST PROSTORNO-MATERIJALNOG KONTEKSTA U DRAMSKO- SCENSKOM PROGRAMU	11
9. LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU	12
10. LIKOVNE AKTIVNOSTI U SKUPINI ZEČIĆI	13
11. LIKOVNE AKTIVNOSTI I PREDSTAVA TRNORUŽIĆA	17
ZAKLJUČAK	29
LITERATURA.....	30

UVOD

Za pomoć pri odabiru ove teme diplomskog rada prethodila su razna iskustva stečena tijekom studiranja i rada u vrtiću koji je stručno-razvojni centar za dramsko-scenski izričaj. Tema završnog rada mi je bila „Od bajke do lutkarske predstave“ te ovaj rad smatram nastavkom i nadopunjavanjem vlastitog znanja.

Prema Konvenciji o pravima djeteta, djeci se trebaju osigurati građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava. Konvencija je u Hrvatskoj potpisana 8. listopada 1991. godine te su sve predškolske ustanove dužne pridržavati se iste. Kako bi se djeci osigurala kulturna prava u vrtićima se provodi niz aktivnosti na svakodnevnoj razini kao što su slušanje glazbe, pjevanje, plesanje, čitanje priča, posjeti kulturnim ustanovama te lutkarske i likovne aktivnosti o kojima će biti riječ u ovome radu.

Lutke i lutkarstvo za djecu predstavljaju svijet pun humora, maštanja, izražavanja emocija, radosti i učenja o novim svjetovima koji mogu biti blizu ili daleko. Ovi se pojmovi povezuju i sa kreativnosti. Kreativnost je mentalni proces koji se kod djece može opisivati kao pronalazak rješenja za neki problem ili oblikovanje svojih ideja pomoću predmeta, materijala, riječi...Bitno je da odgojitelji znaju da je kod djece kreativnost jako izražena, čak više nego kod većine odraslih te da znaju kako tu kreativnost poticati. Jedan od načina na koji se svakodnevno potiče kreativnost su likovne aktivnosti u vrtiću. U tim aktivnostima djeca se upoznaju s raznim materijalima i likovnih tehnikama već od najranije dobi kada pokazuju interes za sve što je novo. U daljnjem tekstu je prikazano povezivanje dvaju vrlo zanimljivih područja, lutke i likovnog izričaja te je teorija potkrepljena i pozitivnim praktičnim primjerima aktivnosti s djecom.

1. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA/CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Cilj ovog diplomskog rada bio je istražiti pomoću aktivnosti s djecom odnosno lutkarskom predstavom da li će ih ona dovoljno motivirati i uputiti u likovne aktivnosti koje su slijedile. Postavila su se potencijalna pitanja, ali i problemi kao što su da li će aktivnosti biti djeci dovoljno zanimljive odnosno preteške ili nezanimljive, da li su aktivnosti primjerene za dob djece (od 3 do 6) i koliko dugo će im zadržati pažnju.

2. METODA

U istraživanju je sudjelovalo 10 djece u dobi od 3 do 6 godina. Kako bi se zaštitio njihov identitet fotografije su snimane tako da im se ne vidi lice ili je ono prekriveno. Istraživanje je kvalitativno te je za prikupljanje podataka korištena metoda promatranja, postavljanja pitanja pisanja bilješki i fotografiranje.

3. REZULTATI

Aktivnost je potaknula djecu na kreativno izražavanje i što je najbitnije zadovoljila je njihovu potrebu za istraživanje i rješavanjem problema kao što su: kako složiti perlice, koliko dugi konac treba odrezati, koliko veliku skicu treba nacrtati, da li je haljina jednako velika kao skica itd. Ne može se točno odrediti koja aktivnost je djeci bila zanimljivija jer su se jednako podijelila te kada su završili promatrali su djecu iz stola pored sebe. Djeci je bila potrebna pomoć samo kod rezanje špage koja je bila malo deblja te je mlađima trebalo pomoći kod stavljanja perlica, inače su svi brzo shvatili kako treba raditi te su učili jedni od drugih, međusobno su si pomagali i surađivali. Zainteresiranost za aktivnost je trajala nešto više od sat vremena što duže nego inače. Smatram da je aktivnost bila tako uspješna jer je u početku bila prisutna dobra motivacija i poticaj odnosno lutkarska predstava koja je kod djece probudila pozitivne emocije.

4. POVIJEST LUTKARSTVA

Lutkarstvo je dio kazališne umjetnosti u kojoj glavne uloge imaju razne lutke kojima život daju ljudi- lutkari. U Hrvatskoj, lutkari su postali profesionalci 1920.-ih kada je osnovan Teatar marioneta, međutim lutkari su bili prisutni i davno prije u antičkoj Grčkoj u 5. stoljeću prije Krista te se neki oblik lutkarstva spominje već u 3. stoljeću prije Krista.

4.1 POVIJEST LUTKARSTVA U HRVATSKOJ

Početak 20. stoljeća uz knjige o lutkarstvu u Hrvatskoj se javljaju i časopisi vezani na tu temu koju su često pisali o dostupnosti lutkarske građe. Prema saznanjima Bogner-Šaban počeci lutkarstva su počeli u Zagrebu 1916. godine na Iličkom trgu, u kući obitelji Deželić s tekstom Velimira Deželića „Dugonja Vidonja i Trbonja“. Godine 1919. Božidar Širola, Velimir Deželić i Ljubo Babić osnivaju Marionetski teatar, prvi u Hrvatskoj. U rad kazališta uključili su Vladimira Nazora i Dragutina Domjanića. Kao podružnica navedenog kazališta nastao je Umjetnički klub Marionetskog kazališta koji je tražio nove umjetnike i težio promjenama dok je u Marionetskom teatru lutkarstvo postalo rutina. U sklopu Jugoslavenskog sokola 30.-ih godina prošlog stoljeća i pod ideologijom toga vremena, javljaju se i druge lutkarske sekcije u Splitu, Osijeku i Rijeci. Što se tiče arhive o lutkarstvu u Hrvatskoj, daje nam se vrlo malo podataka, ali je poznato da su se kazališta često borila sa financijama te su bila podložna ideologijama koja su trenutno vladale, također kazališta su bila vođena vrsnim umjetnicima koji su stalno tražili načina da se kazališta i predstave održavaju.

4.2 POVIJEST LUTKARSTVA U SVIJETU

Lutkarstvo se pojavilo prije 4000 godina u antičkoj Grčkoj, Indiji, Kini i služilo je kako bi ljudi komunicirali, iznijeli svoje ideje i potrebe. Postoje dokazi da su Egipćani za izradu lutaka koristili drvo vezano špagom, te glinu i kosti životinja. Diljem Afrike, lutke su se koristile, a i danas se koriste u raznim ceremonijama lova, dramske zabave i ritualnima odzdravljena. U Indiji, arheolozi su pronašli lutku od gline kojoj se može maknuti glava i s kojom se manipulira pomoću užeta te glinenog majmuna s kojim se manipuliralo pomoću štapa. Obje lutke su se moglo minimalno pomicati. Kina je poznata po kazalištu sjena, lutke su mogle biti u bojama i nacrtane s mnogo detalja, pomicale su se pomoću štapića. Platonove Ilijada i

Odiseja su narodu prikazane pomoću lutaka te se Grčka smatra koljevkom europskog lutkarstva. U 18. i 19. stoljeću, lutke su postale sofisticiranije te su se predstave počele igrati i pred višim staležima u Italiji, Velikoj Britaniji i Francuskoj. Tijekom 20. stoljeća lutkarstvo se razvijalo paralelno sa televizijom i kinom te nikada nije nestalo već se i danas uz svu tehnologiju zadržalo i ima veliku publiku diljem svijeta. Pokrivka (1978) navodi kako je svijet lutaka postao svijet poezije, humora, satire, fantastike i svijet koji ne poznaje granice.

5. VRSTE LUTAKA

Općenito lutke možemo podijeliti na: igračke, umjetničke tvorevine i scenske rekvizite.

Djeca su najviše okružena lutkama u obliku igračaka koje „oživljavaju” na sebi svojstven način oponašajući ljude iz svoje okoline.

a) *Lutke na štapu*

Ove lutke mogu biti izrađene od različitih materijala te se s njima manipulira pomoću štapa koji je pričvršćen za lutku. Djeca mogu npr. nacrtati životinje na kartonu koje se nakon toga izrežu i na njih se pričvrsti štap.

b) *Lutka javajka*

Ova lutka ima pokretnu ruku koja se pomiče pomoću žice dok se cijela lutka pomiče pomoću štapa. Starijoj djeci se može ponuditi igla i konac te će uz pomoću odgojitelja sašiti haljinu za javajku i nakon toga izraditi glavu od kugle. Ovom lutkom je malo teže manipulirati, te je prirodnija za stariju djecu.

c) *Stolne lutke*

Za ove lutke nam je potrebna ravna površina po kojoj će one hodati. Lutke se sastoje od dva štapića te mogu imati pokretne dijelove tijela. Ova vrsta lutke je pogodna za životinje jer se dobro može oponašati njihovo kretanje.

d) *Lutke zijevalice*

Za ove lutke je karakteristično što one mogu pomicati svoja usta. Djeca ih vrlo jednostavno mogu izraditi pomoću čarape u koju stave svoju ruku.

e) *Lutke za kazalište sjena*

Ove su lutke često izrađene od tankog papira i folija u boji. Mogu biti vrlo detaljno napravljene i djeca pomoću njih istražuju svijetlo i sjenu. Djeci možemo ponuditi papir i flomastere iz kojih će napraviti svoje lutke. Ove se lutke skrivaju iza paravana koji ima tanku tkaninu ili papir pričvršćen na okvir te se tako može vidjeti i njihova sjena.

f) *Lutke skrivalice*

Ove lutke daju efekt iznenađenja koji djeca jako vole. One su skrivene u čaši i iskaču iz nje kada je poguramo štapom.

g) *Lutke u interaktivnim slikovnicama*

Izrađene su od filca i tkanine. Mogu biti na magnet ili čičak s kojim se lijepe na slikovnice. Služe za razne igre, učenje i komunikaciju.

h) *Lutke humanete*

Sastoje se od djela koji ide na glavu i djela koji se oblači na tijelo. Ove lutke oživljavaju djeca tako da obuku navedene dijelove i glume.

i) *Lutke na prstima*

Ovo su jedne od najmanjih lutaka i stavljaju se na prste pomoću koji se pomiču. Mogu se ponuditi djeci od najranije dobi te ih ona mogu svugdje sa sobom nositi jer su vrlo male.

j) *Ginjol*

Ova je lutka francuskog porijekla. Lutkar upravlja lutkinim rukama pomoću prstiju, originalno ova lutka ima drvenu glavu kako bi mogla podnijeti sudaranje sa drugom lutkom.

k) *Marioneta*

Marioneta je također francuskog porijekla. Ima pokretne udove kojima se upravlja pomoću konca. Pogrdno, ovaj se naziv koristi za ljude kojima netko drugi upravlja baš kao i ovom lutkom.

6. KAZALIŠTE LUTAKA KAO NAČIN POTICANJA DJEČJE KREATIVNOSTI

Stenzel (1995) navodi kako je jedna od najljepših, najprivlačnijih i najinteresantnijih scenskih umjetnosti za djecu lutkarstvo. Od najranije dobi, već u mlađoj jaslčkoj skupini, odgojitelji nastoje kod djece poticati kreativnost pomoću raznih aktivnosti. Za svakodnevni život bitno je da djeca steknu komunikacijske i jezične kompetencije koje su izravno vezane za dječje mišljenje. U razvoju spomenutih kompetencija djeci su potrebni odrasli i druga djeca takozvani su konstruktori. Odgojitelji bi trebali nastojati da djeci ponude već od najranije dobi paravane i razne lutke. Što su djeca starija to im se mogu ponuditi složenije lutke i priče te oni sami mogu sve više sudjelovati u izradi lutaka, paravana i kostima. Došen Dobud (2005) dječju kreativnost povezuje sa sposobnošću rješavanja problema, te navodi kako postoji više razina rješavanja problema, a to su: jednostavno rukovanje predmetom (istraživanje lutke, kako se ona pomiče), djelovanje predmeta na predmet (sudaranje dviju lutaka kako bi dijete otkrili koliko su one čvrste), postavljanje predmeta u međuodnose (stavljanje lutaka jedne pored druge kako bi se otkrilo koja je veća) i dinamika strukturiranja i prestrukturiranja prostora (mijenjanje scene i paravana). Suvremena pedagogija smatra da su sva djeca kreativna bića koja svakodnevno izvode razna istraživanja kako bi došli do određenog rješenja ili predstavila svoje ideje, a u tome im uveliko može pomoći dramsko-scenski kutić u vrtičkoj sobi. Prema Bredekamp (1967) kod djece rane i predškolske dobi trebali bi se izbjegavati formalni oblici učenja odnosno oblici učenja kakvi se primjenjuju u školi jer djeca te dobi najviše mogu naučiti putem igre.

7. UTJECAJ KAZALIŠTA NA DJEČJI RAZVOJ

a) asimilacija i konsolidacija obrazovnog materijala od strane djece

Djeca su po prirodi vrlo znatiželjna te vole istraživati različite materijale. Zanimljivo im je sve što šuška, može se gnječiti i rezati. Djeci se mogu ponuditi različiti papiri, tkanine, najloni, konci, gumbići...zapravo sve što je u našoj okolini i neoblikovano odnosno pedagoški neoblikovani materijal. Nudeći mnoštvo materijala djecu ekološki osvještujemo jer ih učimo da se npr. iz jednog papira kojeg smo mogli baciti može napraviti lutka.

b) razvoj govora i finih motoričkih sposobnosti

Svaka nova kazališna predstava i tekst koji se prenosi djeci donosi i nove riječi i pojmove. Djeca uče spontano te tako kao spužve upijaju nove riječi i bogate svoj rječnik. Razvoj fine

motorike je preduvjet za kasnije pisanje slova u školi. Kada djetetu damo da šiva, lijepi male komadiće papira, crta po tkanini ili manipulira lutkama, ono u isto vrijeme i razvija i finu motoriku.

c) formiranje komunikacijskih vještina

Lutke nam mogu poslužiti u rješavanju različitih problema u skupini, te s njima možemo rješavati razne sukobe, usvajati čarobne riječi, učiti o bontonu, igrati jezične igre, pjevati pjesmice, recitirati itd. Jelić (1959) navodi kako lutka djeci pruža veliku radost, jer ona govori, kreće se, plače i smije se.

d) razvoj kreativnih sposobnosti

Kazališne predstave možemo povezati sa sviranjem, plesanjem, pjevanje, izradom lutaka, paravana, glumom i raznim likovnim tehnikama, sve to kod djece razvija kreativnost i pruža im slobodu da pronađu područje koje im se najviše sviđa. Nudeći sve navedene aktivnosti, Cvetković- Lay (2008) kaže kako možemo otkriti darovitu djecu te zaokupiti njihovu pažnju i znatiželju.

e) otkrivanje talenata djece

Već od najranije dobi neka djeca pokazuju svoju darovitost. U područjima kao što su lutkarstvo i likovnost, mnogi dječji talenti mogu doći do izražaja. To nam može biti poticaj da i dalje promatramo njihove talente i kroz druga područja te da roditelje upoznamo sa činjenicom da je njihovo dijete potencijalno darovito.

f) formiranje sposobnosti za interakciju s drugima

Pojedino djeci je teško komunicirati sa svojim vršnjacima, ali nam pri tome mogu pomoći lutke koje će svojom komunikacijom služiti kao dobar primjer kako razgovarati s prijateljima iz skupine ili odraslima iz okoline.

g) razvoj osjetljive emocionalne sfere

Poznato je koliko su važne intrapersonalna i interpersonalna inteligencija. Pomoću lutaka djecu učimo o emocijama, vlastitim i tuđim. Učimo ih kako se emocija izražavaju te kako prepoznamo tuđe emocije i nosimo se s njima.

h) obrazovanje estetskog ukusa

Pokazujući djeci lijepe lutke, razne boje i kreativna rješenja djecu učimo o estetici lijepog. Oni tako uče kako svoj prostor učiniti ugodnim i kako uživati u onome što su napravili sa svojim ručicama.

i) razvoj osobnih kvaliteta, kao predanost, volja, inicijativa i drugi.

Kvalitetnim aktivnostima potičemo i razvijamo sve pozitivne osobine koje čovjek može imati.

Slika 1. Djeca se igraju lutkama za prste u sklopu projekta „Životinje“, spontano su donosili i druge igračke životinje koje su dobile funkciju lutaka

Slika 2. Djeca se igraju jednostavnim plošnim lutkama životinjama i oponašaju njihovo glasanje

Slika 3. Skupina dječaka pomoću lutaka humaneti oponaša lavove i tigrove te se pri tome gleda u ogledalo, nakon toga su počeli puzati i loviti se

8. VAŽNOST PROSTORNO-MATERIJALNOG KONTEKSTA U DRAMSKO-SCENSKOM PROGRAMU

Prostorno-materijalni kontekst jedan je od najvažnijih struktura u odgojno-obrazovno procesu. Za prostor se često kaže da je treći odgojitelj te on na nekim način i predstavlja odgojitelje pojedine skupine. Dijete je po prirodi istraživačko biće od samog rođenja te bi mu prostor dramskog-scenskog programa trebao omogućiti da zadovoljava svoju znatiželju. Prostorno-materijalno okruženje u dramsko-scenskom programu trebao bi kod djece poticati: razvoj govora i bogaćenje dječjeg rječnika, unaprijediti motoričke sposobnosti, poticati socijalnu i emocionalnu osviještenost, samodisciplinu i dječju kreativnost.

Zamislit ćemo jednu sobu dramsko-scenskog programa. Sav materijal za rad bi trebao biti siguran za djecu, redovito se mijenjati s obzirom na dječje interese i estetski privlačan. Materijal bi trebao poticati djecu na traženje rješenja za neki problem te bi trebao poticati divergentno mišljenje i suradnju. Svaka igračka i poticaj bi trebali imati svoje mjesto kako bi je djeca znala pospremiti. U dramsko-scenskom programu često prevlada mnoštvo boja i šarenila jer on potiče kreativnosti i na neki način nalikuje kazalištu u vrtiću. Centri aktivnosti trebaju biti složeni tako da se rad djece ne ometa, ali isto tako da ona mogu međusobno surađivati. Djeca jako vole simboličku igru, u njoj uče puno o međuljudskim odnosima te su centri simboličke igre neizostavni dio svake sobe dnevnog boravka. Uz centar simboličke igre, soba bi se trebala sastojati i od likovnog centra, centra početnog čitanja, pisanja i računanja, centra sa slikovnicama, glazbenog i plesnog centra, stolno-manipulativnog centra, istraživačkog centra i centra s lutkama. Naravno, sve navedeno se prilagođava veličine sobe. Ovaj kontekst ne treba ograničavati samo unutar same sobe dnevnog boravka već bi trebalo djeci pružiti iskustva i izvan vrtića. Djeca će o estetici steći puno iskustva i u raznim kazalištima te ako je moguće i na vanjskom prostoru. Tijekom toplijih mjeseci na terasi se može oformiti kazalište s lutkama, likovni i glazbeni centar te se tako mnoge aktivnosti iz sobe mogu preseliti na vanjski prostor.

9. LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Šagud (2002) navodi kako u igri novim materijalima, odgojitelj ne predviđa na koji će se način djeca igrati tim materijalima, igru iniciraju djeca, a odgojitelj je usmjeren više na materijalno-tehnički aspekt. Drugim riječima, kada na primjer djeci ponudimo glinu, kamenčiće i grančice, nećemo im direktno reći da od njih očekujemo da naprave kućice već ćemo se usredotočiti na sigurnost, količinu materijala, a djeci ćemo postavljati pitanja o tome kako materijal izgleda, koja su mu svojstva, što ona rade s njima i zašto su odabrali baš taj materijal za rješavanje problema koji su si sami zadali. Kada djeca svladaju rukovanje novim materijalima biti će ponosni na sebe i tako graditi pozitivno sliku o sebi. Kako navodi Jukić (1991) formiranje slike o sebi pogotovo pozitivne jedan je od najsloženiji i najvažnijih razvojnih procesa. Odgojitelj ponekad nisu niti svjesni da formiraju pozitivno sliku kod djece kada im ponude kvalitetne aktivnosti te bi se trebali u tome području osvijestiti i znati da im uvijek krajnji cilj treba biti dijete koje će razvijati pozitivne stavove o sebi i drugima. Za formiranje pozitivne slike o sebi možemo koristiti i art terapiju, jer ona kako navodi Bićanić (2016) objedinjuje glazbu, likovnost, priče i dramatizaciju.

a) likovnost do prve godine

U ovoj dobi likovnost možemo povezati s dječjim istraživanjem. Dijete u početku manipulira sa hranom, gnječi je, slaže, baca i isprobava okuse. Ručicama i ustima najviše istražuje. Što mu je vid bolji to više promatra svoju okolinu, a posebno su mu zanimljive kontrastne boje, igre svijetla i sjene, šuškavi materijali i zvečke. U ovoj dobi djetetu možemo ponuditi tempere i papir te ga možemo upoznati s mekanim lutkama. Također, predmeti iz naše okoline mogu postati lutke. Djetetu možemo dati tkaninu i tempere koje će ručicama razmazivat, a kasnije iz toga možemo sašiti jednostavne lutke i uvesti ga u svijet lutkarstva.

b) likovnost od 1. do 3. godine

U ovome razdoblju djeca najčešće kreću u jaslice te se mnoga od njih po prvi puta susreću sa temperama, vodenim bojama, kistovima, kolažem... Važno je da im se postepeno ponude razne likovne tehnike i da im se omogući slobodno istraživanje. Djecu ne treba ograničavati i treba im se dati dovoljno vremena za istraživanje. U početku pogotovu u fazi prilagodbe na jaslice djeca mogu biti senzorno preosjetljiva na neke poticaje, ali s vremenom, s puno strpljenja

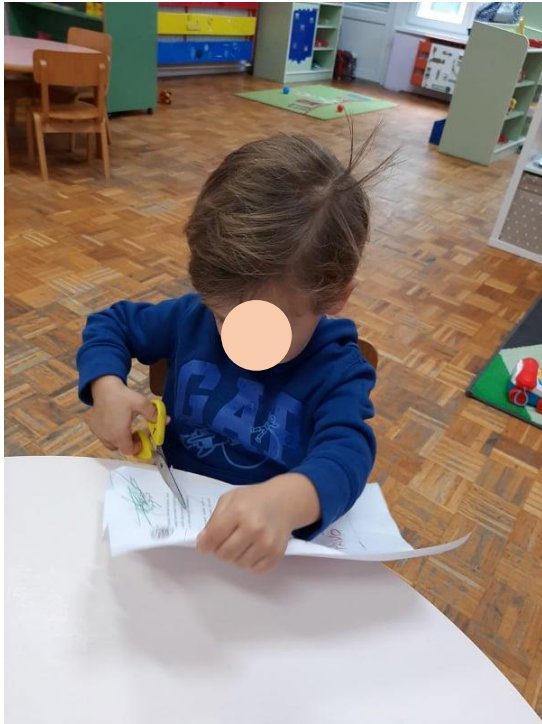
i rada svi se problemi svladavaju. Oko 2. godine posebno je izražena faza egocentrizma, u ovoj fazi često dolazi do upotrebljavanja riječi ne, tantruma i sukoba među djecom. Likovne aktivnosti mogu biti idealne za ovu fazu zato jer djecu opuštaju, uče ih čekanju na red i zaokupljaju im pažnju.

c) likovnost od 3. do 6. godine

Kod djece se sve više razvija fina motorika i sve su verbalniji. Lakše manipuliraju manjim predmeta i sve više crtaju detalje. Lakše izražavaju svoje emocije i mišljenje. Vole raditi u grupama te je potrebno poticati suradnju i timski rad. Sukladno dobi mogu im se dati složeniji zadaci te djeca sama uz malo pomoć odgojitelja, mogu izraditi svoje paravane, osmisliti tekst i lutke. Beisl (1978) također navodi da djeca u ovoj fazi počinju sami pričati sa sobom dok crtaju što nam dodatno pomaže o odabiru teme za likovne aktivnosti.

10. LIKOVNE AKTIVNOSTI U SKUPINI ZEČIĆI

Likovne aktivnosti sa fotografija su provedene u skupini Zečići koja je mješovita jaslička skupina. Također, u skupini su provedene i aktivnosti sa plastelinom, glinom, raznim prirodnim materijalima itd. Trudimo se provoditi likovne aktivnosti barem tri puta tjedno s time da su bojice, papiri i plastelin uvijek dostupni djeci. Tema kojoj se bavimo ovisi o dječjim interesima, godišnjem dobu i posebnim datumima. Kao odgojitelj uvijek uživam u tim aktivnostima zajedno sa djecom jer kako kaže Slunjski (2015), u aktivnosti odgojitelj treba uživati, a ne dominirati, treba ohrabrivati dječju inicijativu te ih poticati da osmišljavaju i organiziraju vlastite aktivnosti. Kao motivirajuće sredstvo za likovne aktivnosti nerijetko koristimo i razne lutke.

Slika 4. Dječak reže škarama- poticanje fine motorike

Slika 5. Istraživanje tempere pomoću balona punjenog sjemenkama- istraživanje teksture, tempera se može nanositi raznim bojama iz naše okoline

Slika 6. Miješanje boja pomoću kapaljke, dobivanje sekundarnih boja

Slika 7. Grupna aktivnost- bojanje pauka bojicama, djeca jasličke dobi posebno vole boraviti na podu, ovakav oblik rada omogućuje da odjednom sudjeluje veći broj djece u istoj aktivnosti

Slika 8. Grupna aktivnosti- lijepljenje listića od kolaža na šablonu dječje ruke odnosno stablo

Slika 9. Boravak na zraku- crtanje kredom popraćeno brojalicom „Mali Jožica“

Slika 10. Slikanje akvarelom, slikajući dječak je govorio malo boje, puno vode

11. LIKOVNE AKTIVNOSTI I PREDSTAVA TRNORUŽICA

Aktivnosti su provede u dječjem vrtiću Milana Sachsa u mješovitoj vrtićkoj skupini (dob: 3- 6 godina) gdje se inače provodi i dramsko-scenski program. Tijekom ovog perioda djeca iz skupine su se bavila bajkom Trnoružica te sam odlučila svoje aktivnosti temeljiti na njihovom interesu. Na dan provođenja aktivnosti u skupini je bilo 11 djece, 6 dječaka i 5 djevojčica. Djeci su bile ponuđene štapne lutke kralja, kraljice, princa, Trnoružice i žabe, paravan, bijeli papir, škare, olovke, papiri u boji, papiri s uzorcima, lijepilo, perle u raznim bojama i konci. Materijal je bio podijeljen na dva stola, na prvom se izrađivao nakit, a na drugom se kreirala odjeća. Aktivnost je trajala sat vremena te su sva djeca pokazala interes.

Cilj aktivnosti je bio motivirati djecu na likovno izražavanje pomoću lutkarske predstave te vidjeti koji materijali za rad će im biti najzanimljiviji za likovno izražavanje.

Slika 11. Trnoružica, štapna lutka s kaširanom glavom

Slika 12. Kralj i kraljica – lutke javajke

Slika 13. predstava Trnoružica, predstavljanje Trnoružice

Slika 14. Kralj pozdravlja djecu i ona njega, uključivanjem djece u predstavu uvijek ih zabavlja i privlači dodatno njihovu pažnju

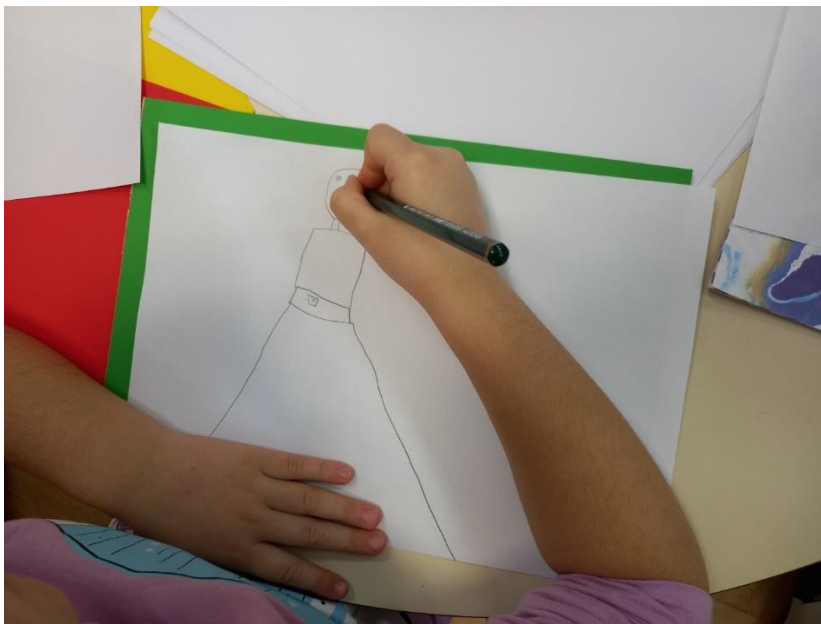
Slika 15. Djeca tijekom likovnih aktivnosti, sami su odabrali s kojim aktivnostima će se baviti, a materijal je već bio pripremljen

Slika 16. Stol sa materijalom za kreiranje odjeće – stvaranje „kreativnog nereda“

Slika 17. Stol sa materijalom za izradu nakita, poticanje razvoja fine motorike

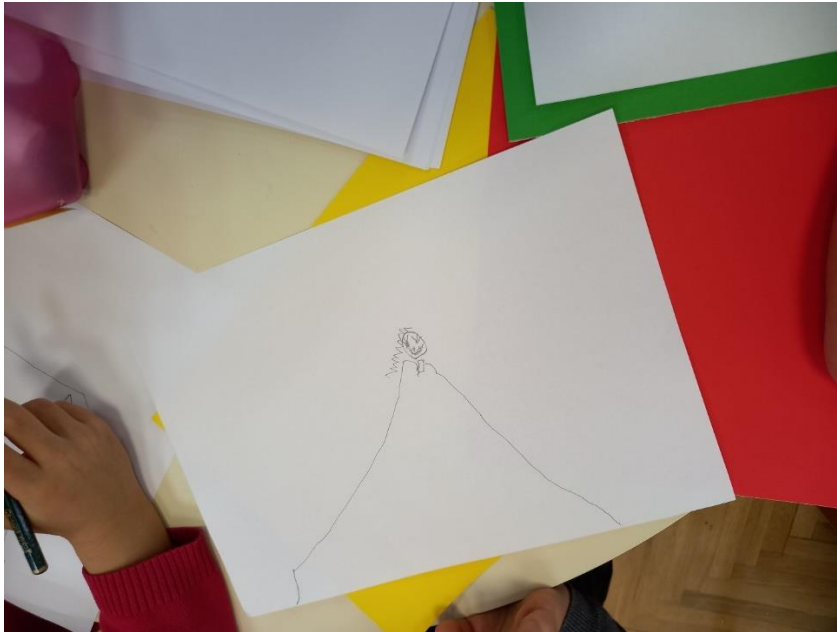
Slika 18.

Slika 19. Trnoružica je bila dobra i zato ima veliko srce

Slika 20.

Slika 21.

Slika 18.,19., 20. i 21. Djevojčice su skicirale princeze i njihove haljine, a dječak odjeću za princa prvo na bijeli papir, djeca su koristila i gumice te prepravljala crteže dok u potpunosti nisu bili zadovoljnim svojim radovima

Slika 22. M. (5 godina) je haljinu iz skice precrtala na papir s uzorkom, a zatim ju je izrezala

Slika 23. djevojčica iz prethodne slike je izrezanu haljinu prislonila na skicu kako bi se uvjerila da ju je precizno izrezala i bila je zadovoljna konačnom kreacijom

Slika 24. M. pokazuje svoju konačnu kreaciju

Slika 25. A. (4 godine) lijepi haljinu na skicu te je kasnije odlučila da će dodati rukave od drugog papira – kombiniranje uzoraka

Slika 26. A. pokazuje svoj rad, olovkom je još nacrtala plašt

Slika 27. L. (4 godine) izrađuje narukvicu, tražio je pomoć na početku, a nakon toga je sam nastavio, djeca su najbolje učila gledajući jedni druge

Slika 28. L. je tražio da mu zavežem narukvicu, sva su djeca odmah stavila nakit na sebe i nosila ga ostatak dana

Slika 29.

Slika 30.

Slika 29. i 30. L. (5 godina) je izradila ogrlicu i prsten koji smo smanjili kako bi joj odgovarao

Slika 31.

Slika 32.

Slika 31. i 32. R. (5 godina) je preslagivao perlice i želio je upotrijebiti sve boje

ZAKLJUČAK

Kao odgojitelj sa petogodišnjim iskustvom mogu zaključiti da me rad u vrtiću i sa djecom obogatio kao čovjeka te me veseli što sam na početku svoga radnog vijeka imala tako pozitivno iskustvo za koje se nadam da će se samo nastaviti.

Pri pisanju ovog rada imala sam priliku surađivati sa divnim kolegicama koje su mi pomogle da odradim neke aktivnosti u njihovoj skupini, ali sam brojne aktivnosti odradila i u svojoj mješovitoj jasličkoj skupini. Naučila sam da je vrlo bitno s kime radimo te da je za sve aktivnosti bitan timski rad odgojitelja i dobra atmosfera koja djeci pomaže da budu kreativna i da se dobro osjećaju. Bilo je jako lijepo raditi s djecom svih dobnih skupina te mi je to ponovno potvrdilo da je posao odgojitelja baš ono što želim cijeli život raditi.

Što se tiče lutkarskog dijela ovog rada, naučila sam da lutke možemo izraditi na vrlo jednostavne načine, da su one prirodne igračke svakog djeteta i da sve iz naše okoline može biti lutka. U svojoj skupini sam se trudila da je od prvog dana prisutna lutka jer je ona uvijek djecu zabavljala i pomagala mi je u rješavanju raznim problema. Često su prijelazni objekti kao što su plišane igračke i sami služili kao lutke koje bi pjevale i grlile djecu te im tako pomagale u fazi prilagodbe. Vjerujem da su djeci ove aktivnosti pomogle da se brže i lakše prilagode na jaslice. Što su djeca u mojoj skupini bila starija i samostalnija tako smo sve više radili sa paravanima i raznim lutkama. Svaki puta su pokazali oduševljenje kada bi im neka lutka došla u posjetu i otpjevala omiljene pjesme te su nakon toga i oni željeli pjevati i igrati se lutkom. Starija djeca su me naučila koliko su vezani za lutkarstvo i koliko brzo uče sa lutkama. Njima bi bilo gotovo neprirodno da u sobi nemaju veliki paravan, puno lutaka i likovnog pribora.

Likovni dio rade me je puno naučio o slobodi i slušanju djece. Naučila sam da se kreativnost nalazi iza svakog ugla kada radim sa djecom te da je nužno da djeci već od najranije dobi nudimo razne likovne tehnike i materijale kako bi podržavali njihovu želju za istraživanjem.

Mogu zaključiti da su lutkarstvo i likovnost vrlo prirodno povezani. U početku imamo prisutnu likovnost kada djeca izrađuju lutke i paravan, a kasnije kada na papiru ili pomoću drugih materijala izražavaju ono što su vidjeli i kako su se osjećali tijekom lutkarske predstave. Na kraju svih aktivnosti s djecom cilj nam uvijek treba biti da su djeca sretna i zadovoljna u bogatom i ugodnom prostoru te svaki odgojitelj tijekom svoga rada treba težiti ovom konačnom i najbitnijem cilju.

LITERATURA

1. Beisl, H. (1978). Djeca crtaju. Zagreb: Umjetnost i dijete.
2. Bićanić, J. (2016). Artterapija u likovnim aktivnostima. Pula
<<https://repositorij.unipu.hr/en/islandora/object/unipu:80>> Pristupljeno: 16. srpnja 2022.
3. Bogner-Šaban, A. (1986). Povijest lutkarstva u Hrvatskoj od 1916. do 1985. Dani hrvatskoga kazališta. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Književni krug Split.
4. Bredekamp, S. (1986). Kako djecu odgajati. Zagreb: Educa d.o.o.
5. Cvetković Lay, J. Sekulić Majurec, A. (2008). Darovito je, što ću s njim?. Zagreb: Alinea.
6. Došen Dobud, A. (2005). Malo dijete- veliki istraživač. Zagreb: Alineja.
7. Jakubin M., Grgurić N. (1996). Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje. Zagreb: Educa d.o.o.
8. Jelić, S. (1959). Upoznajmo se s lutkama (kratki igrokazi za kazališta lutaka). Zagreb: Savez društava Naša djeca Hrvatske.
9. Jukić, I. (1991). Razvoj slike o sebi kod djece predškolske dobi. Zagreb: Školska knjiga.
10. Konvencija o pravima djeteta (1989). Generalna skupština Ujedinjenih naroda
11. Lešin, G. i suradnice. (2022). Kreativni odgojitelji. Zagreb: Školska knjiga.
12. Pokrivka, V. (1978). Dijete i scenska lutka. Zagreb: Školska knjiga.
13. Slunjski, E. i suradnici. (2015). Izvan okvira-kvalitetni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikulumu. Zagreb: Element.
14. Stenzel, V. (1995). Igramo se kazališta. Zagreb: Savez društava Naša djeca Hrvatske.
15. Šagud, M. (2002). Odgojitelj u dječjo igri. Zagreb: Školske novine.
16. Županić Benić M. (2009). O lutkama i lutkarstvu. Zagreb: Leykam international.

IZJAVA O IZVORNOSTI DIPLOMSKOG RADA

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studentice)